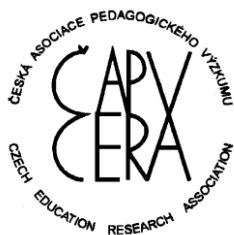

Bulletin České asociace pedagogického výzkumu 6/2014

V šestém čísle Bulletinu mimo jiné přinášíme informace o termínu příští konference ČAPV a pozvánky na další konference. Za pozornost stojí anotace nových knih a aktuálních čísel pedagogických časopisů. Připomínáme také výzvy pro autory časopisů *Pedagogika* a *Lifelong Learning*.

výbor ČAPV

Z VÝBORU ČESKÉ ASOCIACE PEDAGOGICKÉHO VÝZKUMU

1. Pozvánka na konferenci ČAPV

Katedra pedagogiky Pedagogické fakulty ZČU v Plzni pod záštitou paní děkanky doc. PaedDr. Jany Coufalové, CSc. vás zve na 23. výroční konferenci České asociace pedagogického výzkumu

Etické a sociální aspekty v oblasti vzdělávání a pedagogickém výzkumu

Termín konání: 16.–18. 9. 2015

Za organizační tým Dagmar Čábalová

2. Prof. Průcha jubilující

Kdybychom chtěli analyzovat historii České asociace pedagogického výzkumu, např. s oporou o almanach *Kam směřuje pedagogický výzkum?* (editovaný doc. Urbánkem a dr. Wernerovou, vydaný v Liberci, 2014), bylo by ve hře mnoho proměnných. Představme si, že by bylo možno k redukci proměnných v historickém výzkumu aplikovat faktorovou analýzu. Jsem si téměř jist, že při použití kterékoliv metody rotace by byl jeden faktor spojen s hlavní komponentou spoluzakladatele a čestného předsedy ČAPV prof. Jana Průchy. Ale dosti statistického žertování.

Prof. Průcha oslavil své životní jubileum (snad není proti bontonu prozradit, že šlo o osmdesátiny) na společné akci ČAPV a nakladatelství Portál. Přišli mu poblahopřát jeho blízcí, přátelé a kolegové, sešli se mj. všichni předsedové a předsedkyně asociace v její více než dvacetileté historii. Na setkání vážně i nevážně promluvili doc. Janík, prof. Mareš a za Portál ing. Kuchař, moderátorem akce byl její iniciátor doc. Urbánek. Akce byla zároveň připomínkou pěti let od vydání zásadního editorského počinu prof. Průchy, totiž *Pedagogické encyklopedie*. Přejeme prof. Průchovi ještě ne jeden autorský či editorský počín!

Za výbor ČAPV Petr Novotný

3. Nové tváře v ČAPV

V posledních týdnech projevil zájem o členství v ČAPV jeden nový kolega. Na základě vlastní žádosti se stal novým členem ČAPV:

- Mgr. Ján Knapík, Ph.D. (Katolícka univerzita v Ružomberku)

Nově přijatým členům je vždy zasílán přijímací dopis se základními informacemi. **Přejeme jim ještě touto cestou profesní elán, neutuchající zájem o pedagogický výzkum a mnoho úspěchů.**

Od nových kolegů očekáváme, že vnesou do činnosti asociace nové podněty a budou pro komunitu pedagogického výzkumu aktivními, platnými a perspektivními členy.

Petr Novotný, předseda

POZVÁNKA NA KONFERENCI A SJEZD ČPDS

Na půdě Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích se 8. a 9. dubna 2015 uskuteční konference ČPDS uvedená tématem *Škola a její křižovatky*.

Základním cílem konference je snaha diskutovat otázky a přístupy, které se v pedagogickém, psychologickém a sociálním kontextu dotýkají života současné školy (mateřské, základní, střední i vysoké). Situaci vnímáme tak, že se škola i výchova samotná ocitá znovu a znovu na křižovatkách, které se mohou stát rozcestím, tedy místem, na němž se ukazuje mnoho směrů a inspirativních cest, na nichž však hrozí i slepé uličky, nehody, nedorozumění. Zaměření jednotlivých sekcí chceme směřovat do čtyř základních oblastí:

- škola jako instituce a její reforma,
- škola jako prostor pro didaktické a pedagogické inovace,
- škola jako prostor pro uplatnění a rozvoj učitelské profese,
- škola jako místo objevující dítě s jeho zdravotními, sociálními, kulturními a jinými specifiky.

Přihlásit na konferenci se můžete prostřednictvím elektronické přihlášky dostupné na stránkách ČPDS <http://www.cpbs.cz/aktual.htm>, a to od ledna 2015.

Těšíme se na setkání s vámi.

Za organizační tým Mgr. Miroslav Procházka, Ph.D.

POZVÁNKA NA KONFERENCI VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ V POUTECH TOTALITÁRNÍHO MYŠLENÍ A SYSTÉMŮ

Obecně pedagogická a historická analýza vybraných výchovných a vzdělávacích koncepcí a školských systémů, které propadly nebezpečství totalitarismu či v průběhu 20. století pod totalitními systémy fungovaly.

Datum konání konference: 1.–2. června 2015

Místo jednání: Technická univerzita v Liberci

Pořadatelé:

- Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze,
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,
- Technická univerzita v Liberci, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, katedra pedagogiky a psychologie.

V roce 2015 si připomeneme 70 let od ukončení druhé světové války, která znamenala nejen pro Evropu nejhlubší zásah do politického a sociálního života v moderních dějinách. Druhou světovou válku čteme, mimo jiné, jako zásadní zlom v civilizačním dění moderního světa. Osvícenské předpoklady kultivace člověka jako „přirozeně“

svobodného občana cestou výchovy a vzdělání, nad jehož institucionalizací držel garanci moderní stát, byly smeteny agresivními totalitárními ideologiemi. Ty na cestě za ‚novým světem‘ a ‚novým člověkem‘ překročily všechny doposud uznávané kulturní normy a vzorce.

Ve dvacátém století však nesmetly a nerozdupaly pouze nacismus a fašismus doposud nepřekročitelné civilizační mezníky silou totalitárního režimu. Druhá polovina dvacátého století, nesena v rozdělené Evropě v duchu studené války, dala ve střední a jihovýchodní Evropě prostor, experimentům s komunistickým režimem a uvalila zde výchovu, vzdělávání a pedagogickou vědu do pout totalitarismu.

Analyzujeme-li výchovnou a vzdělávací realitu v totalitárních systémech, je nutné rovněž věnovat pozornost kořenům a zrodu totalitárního myšlení v oblasti výchovy a vzdělávání již před druhou světovou válkou. Tehdy představy o ‚nové společnosti‘ znamenaly na jedné straně ‚modernizaci života‘, na druhé straně se často jednalo o ‚předehru‘ velmi nebezpečných výchovných a vzdělávacích konceptů. Ty se v meziválečné Evropě bohužel úspěšně prosadily a existovaly pod nebezpečnou rouškou ‚reformy společnosti‘ či ‚rychlé a totální obnovy zkažené společnosti‘.

Konference chce na vybraných příspěvcích tematizovat:

- nebezpečí a nepřátele otevřené společnosti, ale i propagátory nových revolučních výchovných koncepcí vedoucích ve dvacátém století k novému člověku,
- empirické příklady osobností a jejich pedagogického myšlení, ale i analýzy školských institucí, mládežnických organizací, které se shledly v hledání ‚nové lepší‘, ‚zdravé‘, ‚pravé‘ či ‚přirozené‘ výchovy a vzdělávání a přitom čerpaly z nebezpečného zdroje totalitárního myšlení,
- nebezpečné výchovné příklady s totalitarizujícími tendencemi v současné diskusi.

Abstrakt příspěvku zasílejte do 23. 1. 2015 na adresu tomas.kasper@tul.cz

Www stránky konference: <http://vychova-vzdelavani-totalita.fp.tul.cz/cz/>

KONFERENCE – SEMINÁŘE – WORKSHOPY

- Ve dnech 2.–3. 2. 2015 se v Olomouci uskuteční konference **Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku** s podtitulem „Jak to děláme. Proces kvalitativní analýzy pohledem zkušených výzkumníků“. Více viz <http://www.contexo.cz/cs/qakonference2015/>
- Ve dnech 17.–18. 3. 2015 se v prostorách Pedagogické fakulty v Olomouci budou konat **III. Olomoucké speciálněpedagogické dny**, v rámci kterých je pořádána **XVI. Mezinárodní konference k problematice osob se specifickými potřebami** a III. Konference mladých vědeckých pracovníků, tentokrát na téma: **"Perspektivy speciální pedagogiky?!"** Více viz <http://www.contexo.cz/cs/specialni-pedagogika3/obsah/registrace-21>

- Ve dnech 25.–28. 3. 2015 se v Ballaratu (Austrálie) bude konat **16th International Symposium on School Life and School History Museums & Collections**. Více viz <http://www.iasmc2015.com.au/>
- Ve dnech dne 8.–9. 4. 2015 se v Českých Budějovicích se uskuteční konference a sjezd České pedagogické společnosti uvedené tématem **Škola a její křížovky**. Více viz <http://www.cpds.cz/aktual.htm>
- Ve dnech 23–24. 4. 2015 se ve Szegedu uskuteční 13th **Conference On Educational Assessment** (CEA 2015). Více viz www.edu.u-szeged.hu/cea2015/
- Ve dnech 1.–2. 6. 2015 se na Technické univerzitě v Liberci uskuteční konference **Výchova a vzdělávání v poutech totalitárního myšlení a systémů**. Více viz <http://vychova-vzdelavani-totalita.fp.tul.cz/cz/>
- Ve dnech 19–22. 6. 2015 se v Tokushimě (Japonsko) bude konat **59. International Council on Education for Teaching (ICET 2015) Challenging Disparities in Education**. Více viz <http://2015icet.org/>
- Ve dnech 24.–27. 6. 2015 se v Istanbulu bude konat **The International Standing Conference on the History of Education (ISCHE)**. Více viz <http://2015.ische.org/conference-theme/>
- Ve dnech 25.–28. 8. 2015 se v Praze uskuteční konference Evropské sociologické asociace (ESA) **Differences, Inequalities and Sociological Imagination**. Více viz: <http://www.europeansociology.org/conferences.html>
- Ve dnech 7.–11. 9. 2015 se v Budapešti uskuteční konference **ECER 2015** s tématem **Education and Transition – Contributions from Educational Research**. Více viz: <http://www.eera-ecer.de/ecer-2015-budapest/>
- Ve dnech 16.–18. 9. 2015 se v Plzni bude konat **23. výroční konferenci České asociace pedagogického výzkumu**. Tématem budou **Etické a sociální aspekty v oblasti vzdělávání a pedagogickém výzkumu**.
- Ve dnech 21.–23. 9. 2015 se v Oxfordu uskuteční **Oxford Ethnography and Education Conference 2015**. Více viz: <http://www.ethnography.webspace.virginmedia.com>

ČASOPISY: PRÁVĚ VYCHÁZÍ

Orbis scholae 1/2014

V prvním letošním čísle časopisu Orbis scholae vyšly studie Domácí vzdělávání a legislativa: studie postkomunistických států střední Evropy (Y. Kostecká), Rozdíly v matematické a čtenářské gramotnosti chlapců a dívek a raná selekce: trendy v obou zemích po rozdělení Československa (M. Federičová, D. München), Vybraná zjištění výzkumu stavu a pojetí rozvoje informačně technologických kompetencí na základních

školách (J. Štípek, P. Vaňková), Dynamika sociálního klimatu učitelských sborů v době reformy (P. Urbánek, D. Dvořák, K. Starý), „Od lokální k cikánské škole“: homogenizace školní třídy a mění se role učitele (I. Kašparová, A. Souralová), Žádná různost není, všichni jsme tu stejní: děti migrantů, jejich spolužáci a vyučující na českých základních školách (L. Jarkovská, K. Lišková, J. Obrovská) a Školní hodnocení z pohledu žáků (V. Laufková, K. Novotná).

<http://www.orbisscholae.cz/>

NOVINKA: Pedagogická orientace 5/2014

Páté letošní číslo časopisu Pedagogická orientace uveřejňuje následující studie: Aktivita a tvořivost v Maňákově pojetí a jeho pedagogické činnosti (V. Švec), Problémy srovnávací pedagogiky jako předmětu vysokoškolské výuky ve světě a v českém prostředí (E. Walterová), „Učitelky“: jejich dlouhá cesta k rovnoprávnosti a uznání se zaměřením na feminizaci a její důsledky (R. Seebauer), Zkoumání a rozvíjení kvality výuky v oborových didaktikách: metodika 3A mezi teorií a praxí (J. Slavík, T. Janík, J. Jarníková, a J. Tupý), Profesní vidění studentů učitelství anglického jazyka: jak vidí studenti výukové situace zachycené na videu? (E. Minaříková), Klima učitelského sboru: úprava dotazníku OCDQ-RS pro podmínky českých škol (M. Chvál a P. Urbánek) a diskuse Škola na cestě do nové doby (J. Maňák), Filipika proti finanční gramotnosti aneb o dvou (ne)souvisejících jevech (P. Najvar) a Příprava učitelů v kontextu kontinuální „optimalizace“ (P. Doulík a J. Škoda).

www.ped.muni.cz/pedor

NOVINKA: Pedagogika 3/2014

Třetí letošní číslo Pedagogiky obsahuje následující stati: Je těžiště dobrého vzdělávání v učení se myslet? (M. H. Hoveid), Metakognice – vymezení pojmu a jeho uchopení v kontextu výuky (V. Lokajíčková), Možnosti měření kompetencí k učení – aplikace finského nástroje v českém prostředí (M. Chvál, J. Straková) a Matematické nadání z pohledu neuropsychologie a kognitivní psychologie (O. Straka, H. Cígler, M. Jabůrek).

<http://userweb.pedf.cuni.cz/pedagogika/>

NOVINKA: Studia paedagogica 3/2014

Nové číslo časopisu Studia paedagogica obsahuje stati: Slabý vztah strategií učení a výsledků vzdělávání: problém operacionalizace a měření? (K. Vlčková, J. Bradová), Sexuální výchova v rodině: co víme z výzkumných studií (L. Kamanová), Žákovská verbální vulgarita o přestávkách a o vyučování (I. Smetáčková, H. Novotná, P. Šimeč-

ková), Problematika ICT ve vzdělávání v českých pedagogických časopisech (1990–2012) (J. Zounek, F. Tůma), Učitelé menšinových škol pohledem dějin každodennosti (M. Šimáně) a studentské práce Spor o víceletá gymnázia: historický kontext a empirická data (P. Sucháček) a Nuda ve škole (I. Čejková).

<http://www.studiapaedagogica.cz>

NOVINKA: E-pedagogium 3/2014

Další letošní číslo E-pedagogia uveřejňuje následující odborné články a statě: Obecná pedagogika – mezi filosofií a vědou (J. Koťa, M. Strouhal), Pedagogika jako věda a jako společenský úkol – inspirace z myšlenkové dílny Johna Deweyho (M. Čermáková), Obecná pedagogika a dějiny pedagogiky – proměny dějin pedagogiky ve vztahu k obecné pedagogice (Š. Chudý, P. Neumeister), Vymezení obecné pedagogiky v meziválečné pedagogické diskusi v ČSR (T. Kasper), Otázka proměnlivosti výchovných cílů v podobě mládežnického spolku Blau-Weiss (D. Kasperová), Pojetí obecné pedagogiky na PdF UP v Olomouci od 80. let 20. století po současnost (H. Grecmanová, D. Holoušová, J. Kantorová), „Měl bych“ (J. Hábl) a Pojem výchova v pedagogice a andragogice (A. Rozkovcová).

<http://www.pdf.upol.cz/rychle-odkazy/casopis-e-pedagogium/>

NOVINKA: Sociální pedagogika 2/2014

Druhé letošní číslo Sociální pedagogiky obsahuje studie Psychosociální aspekty nadváhy a obezity dětí raného a předškolního věku v kontextu vybraných sociodemografických ukazatelů v ČR a v některých dalších zemích (H. Včelařová, M. Chráska, J. Martincová, P. Andrysová), Konstruování identity ženy v kontextu konverze k islámu (M. Sedláková), Jak se rodí gender v diagnostickém ústavu (J. Benešová), Limity českého pojetí multikulturní výchovy (A. Preissová Krejčí, J. Máčalová), Jazykové vzdělávání pro dospělé přistěhovalce v České republice a ve Švédsku a používání cílového jazyka účastníků těchto kurzů (M. Öbrink Hobzová), Pedagogický pracovník v integrovaném vzdělávání a integrované výchově (P. Potměšilová, M. Potměšil) a Výchovné poradenství očima žáků základních škol (P. Kalibová, R. Zikmundová).

<http://soced.cz>

NOVINKA: Scientia in educatione 2/2014

V druhém letošním čísle časopisu Scientia in Educatione jsou uveřejněny následující studie: Role multimédií ve výuce přírodních věd (T. Odcházalová), Efekt zařazení chemie do kurikula středních odborných škol nechemického zaměření (M. Rusek),

Tvoření úloh a jejich implementace jako obousměrný proces: případ učitelů mateřských škol (M. Tabach, R. Barkai, E. Levenson, D. Tirosh, P. Tsamir), Témata výzkumu v přírodovědném vzdělávání (M. Kekule), Výzkum pomocí oční kamery ve fyzikálním vzdělávání (M. Kekule), Reflexia na stav a perspektívy didaktiky biologie z pohledu situácie na Přírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (K. Ušáková).

<http://www.scied.cz/>

Lifelong Learning 1/2014

První letošní číslo časopisu Lifelong Learning – celoživotní vzdělávání obsahuje tyto studie: Výzkum efektivity vzdělávání dospělých (J. Průcha), Vybrané otázky didaktik odborných technických předmětů: přístupy k vymezení a strukturaci didaktiky technických předmětů jako vědecké a studijní disciplíny (P. Pecina, I. Svoboda), Úroveň kritického myšlení studentů odboru Vychovávateľstvo (M. Kosturková), Hodnotová preferencia žiakov staršieho školského veku zo Slovenska a Česka (L. Pasternáková) a Súčasná rodina a diverzita foriem rodinného života (E. Mendelová).

<http://www.icv.mendelu.cz/cz/lifelonglearning>

MAGISTER: reflexe primárního a preprimárního vzdělávání ve výzkumu 2/2013

Ve druhém čísle nově vznikajícího časopisu byla publikována studie Nový model školního vzdělávání – příklad z USA (K. Rýdl) a dále tato výzkumná sdělení: Tvořivost a její reálný odraz v představách studentů primární pedagogiky na PdF UP v Olomouci (I. Dömischová), Školní zralost a připravenost v kontextu pohlavních rozdílů (A. Petrová, I. Plevová, L. Křeménková, P. Dařílek, M. Pugnerová), Jsou děti z ústavu jiné? Názory a zkušenosti osob pečujících o děti dlouhodobě umístěné v ústavní péči zdravotnického charakteru (V. Marciánová), Úroveň kompetencí dětí předškolního věku v oblasti jazyka a řeči v kontextu předškolního kurikula (E. Suchánková) a Psaní vlastního jména v předškolním věku (I. Viktorová).

<http://kpv.upol.cz/magister.php>

NOVINKA: Komenský 2/2014

Jak funguje pedagogika Montessori na druhém stupni základní školy? Kolik českých žáků má zkušenosti s kyberšikanou, sextingem a rizikovým seznamováním na internetu? Co může říct portfolio o učení žáka? Na tyto a mnohé další otázky odpovídá druhé číslo 139. ročníku časopisu Komenský. První otázce je věnován rozhovor s ředitelkou ZŠ Gajdošova Markétou Olbertovou. Na této základní škole začínali

s pedagogikou Montessori už v roce 2005 a před třemi lety ji rozšířili i na druhý stupeň. Druhá otázka je zodpovězena odborníky z Univerzity Palackého (K. Kopeckým, R. Szotkowskim a D. Gibadulinem) na základě výzkumu realizovaném na vzorku čítajícím více než 28 000 žáků z celé České republiky. *Příběhu učení skrze portfolio žáka* se pak věnuje A. Václavík. Do rubriky *Z výzkumů* dále přispěli H. Cídllová a P. Pazourová (*Zmínky o historii chemie v učebnicích chemie – opravdu motivují?*) a P. Sucháček (*Historie a současnost víceletých gymnázií*). V *Didactice vivě* čtenáře L. Ziembová provede *Výukovou situací: jak zjistit délku kružnice (obvod kruhu) aneb Jak na to šel Archimédés*. Z textů v rubrice *Do výuky* se čtenáři mohou inspirovat „učením jinak“ na ZŠ Měšťanská či integrovanými učebními úlohami na 1. stupni základní školy. *Reportáž* nás vrací k prvnímu školnímu dni na ZŠ Masarova v Brně. Pedagogicko-psychologické problémy ve škole komentuje ve své poradně Václav Mertin, jazykovým otázkám se pak věnuje *Jazyková poradna*. V neposlední řadě najdou čtenáři v časopise recenze na aktuální publikace a stručné zprávy ze školství.

Navštivte časopis také na webu: www.ped.muni.cz/komensky

NOVINKA: Journal of Pedagogy 2/2014

Druhé, speciální, číslo časopisu Journal of Pedagogy s názvem Body and Education II: Embodied Meaning, Emotions, Race and Communication obsahuje následující studie: Living in the senses and learning with love – John MacMurray’s philosophy of embodied emotion (J. MacAllister, M. Thorburn), A vulnerable disclosure: Dangerous negotiations of race and identity in the classroom (C. D. Hill), “The personal has become political”: A secondary teacher’s perceptions of her body in the classroom (Ch. A. Mallozzi), Contributions to the empirical study of immediacy in the pedagogical relationship through self-narratives (J. Manarte, A. Lopes, F. Pereira), Gesture, meaning-making, and embodiment: Second language learning in an elementary classroom (A. Rosborough) a The docile body – Reflecting the school (Z. Bánovčanová, D. Masaryková).

<http://www.degruyter.com/view/j/jped>

Pedagogika.sk 4/2014

Čtvrté letošní číslo časopisu Pedagogika.sk obsahuje studie: Pedagogická koncepcia Mateja Bela (1684–1749) (D. Hanesová), Pohybové aktivity a všímavosť u mladých ľudí (S. Sawicki) a diskusi Autoregulácia učenia ako módna paradigma? (P. Ondrejko).

<http://www.casopispedagogika.sk/>

NOVINKA: Dvořáčková, J., Pabian, P., Smith, S., Stöckelová, T., Šima, K., & Virtová, T. (2014). *Politika a každodennost na českých vysokých školách. Etnografické pohledy na vzdělávání a výzkum*. Praha: SLON.

Kniha rozrušuje řadu zažitých představ o českých vysokých školách, především tu, podle které není vůbec možné realizovat kvalitní vysokoškolské vzdělávání a kvalitní výzkum při vysokém počtu studujících. Je výstupem týmového etnografického výzkumu, který autorky a autoři v letech 2011–2013 prováděli na pěti katedrách českých vysokých škol, včetně jedné školy soukromé. Autorský kolektiv zkoumá a ukazuje pluralitu vzdělávacích kontextů a dopady vysokoškolské a vědní politiky na různých typech škol a v různých oborech, včetně dopadů zcela nezamýšlených. Jednotlivé kapitoly se věnují klíčovým otázkám vysokého školství: podobám učení a výuky v kontextu masového vysokoškolského systému; flexibilitě a prekarizaci profesních drah vyučujících a výzkumníků; povaze a organizaci vědění vytvářeného a reprodukováného na akademické půdě; rozdílům a napětím mezi profesně a akademicky zaměřeným vzděláváním; a otázce kvality vysokého školství. Mezi kapitoly jsou vloženy „mezihry“, které nasvěčují téma kapitoly ještě z jiného úhlu a v jiném žánru (např. srovnáním se zahraniční praxí nebo autobiografickým líčením). Knihu uzavírá rozhovor o praktických implikacích výsledků výzkumu, vedený mezi členy autorského týmu a Jiřím Nantlem, mj. bývalým náměstkem ministra školství. Kniha je psána etnografickým stylem a snaží se tak překročit hranice úzké akademické sociálněvědní komunity a přispět do dlouhotrvající debaty o vysokoškolské politice a jejích žádoucích reformách. Jak skutečně vypadá výuka a výzkum na českých vysokých školách? Škodí akreditace a „kafemlejnek“ vysokým školám? Zhoršují masy studujících kvalitu vzdělávání? Jak se žije „létajícím profesorům“? Jak mění životy kateder nárůst projektového financování? Je profesní kurikulum praktické a akademické neuplatnitelný luxus?

NOVINKA: Renata Kociánová, et al. (2014). *Analysis and comparison of forms and methods for the education of older adults in the V4 countries*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta.

The book is based on national studies which are systematically compared in an attempt to address four key themes. First, the authors place the education of older adults in context, along with focusing on political, legal, economic, social and cultural aspects. Second, the publication, which is also dedicated to the working life of older adults and examines the labour market, the issues of discrimination and equal treatment, age management, education and human development in organizations. Third, the system of older adult education is described, including the

process of institutionalization, the providers of older adult education, and the content of this education. Fourth, the publication explores the themes of traditional methods, current trends and outlooks for the education of older adults.

Pelcová, N., & Semrádová, I. (2014). *Fenomén výchovy a učitelská etika povolání*. Praha: Karolinum.

Monografie se zabývá povahou výchovy jako specifického lidského jednání. Z hermeneutických pozic zkoumá ontologická východiska výchovného vztahu jako vztahu ke světu, ke společenství a k sobě samému. Ukazuje kontexty, z nichž se výchova rodí, a podmínky, v nichž je možno ji rozvinout (solidarita generací, pedagogický étos, svoboda člověka, rozvoj lidské přirozenosti, specifická povaha lidské starosti a péče, vztah k druhému, setkání). Autorky sledují nutné proměny výchovného vztahu a vymezují základní rozdíly mezi výchovou a činnostmi, které sice také ovlivňují a formují osobnost člověka, ale s dobrou výchovou nemají nic společného (vedení, školení, výcvik, drezura, manipulace, ovlivňování). Promyšlejší výchovu jakožto jednání, jehož smyslem je zachovat kontinuitu (lidského rodu, kultury, hodnot), které však zároveň umožňuje diskontinuitu (tedy potenciálně nový počátek). V neposlední řadě zkoumají problematiku výchovy a vzdělávání v diferentním světě a poukazují na podstatné souvislosti výchovy a vzdělávání se smysluplným spolubytím.

Průcha, J. (2014). *Andragogický výzkum*. Praha: Grada.

Andragogický výzkum není v České republice intenzivně rozvíjen. Publikace je zaměřena na jeho podporu tím, že nejprve vysvětluje, co vytváří výzkumné pole andragogiky, co jsou andragogické edukační procesy a další témata týkající se vzdělávání dospělých (např. vzdělávací potřeby profesních skupin, volba vzdělávací dráhy, styly a strategie učení dospělých aj.). Podrobněji jsou objasňovány analýzy efektivnosti vzdělávání dospělých. V druhé části knihy jsou vysvětleny metody a přístupy vhodné pro andragogický výzkum. Publikace je zakončena přehledem infrastruktury andragogického výzkumu, především v zahraničí. Kniha je určena pro studenty a pracovníky učitelských oborů na vysokých školách a pro začínající výzkumníky v pedagogice a andragogice.

Zounek, J., & Šimáně, M. (2014). *Úvod do dějin pedagogiky a školství. Kapitoly z metodologie historicko-pedagogického výzkumu*. Brno: Masarykova univerzita.

Publikace se zabývá základními otázkami výzkumu v oblasti dějin pedagogiky a školství. V úvodních pasážích autoři věnují pozornost vymezení předmětu zkoumání této pedagogické disciplíny, v následující části textu charakterizují pojem historický výzkum a jeho specifika. Zdroje informací, které je možné používat při zkoumání dějin pedagogiky a školství, představují autoři ve třetí části. Jedna z velmi důležitých kapitol publikace je věnována jednotlivým fázím práce historika při výzkumu určitého tématu. Je zde popsáno, jak by měl historik postupovat, na co by neměl zapomenout, kde nastávají problémy či jak si rozvrhnout čas pro výzkum.

V další části této publikace pak autoři charakterizují vybrané metody používané v historickém výzkumu. V závěrečné části jsou stručně představeny významné osobnosti, které se věnovaly či věnují dějinám pedagogiky a školství.

Pavlásek, M., & Nosková, J. (Eds.). (2013). *Když výzkum, tak kvalitativní. Serpentinami bádání v terénu*. Brno: Masarykova univerzita.

Cílem sborníku je tematizace a následná diskuse dilemat souvisejících s realizací terénních výzkumů. Dilemata a nejistoty pramení z faktu, že sociální vědec nestojí „mimo“ studovaný svět aktérů, nýbrž je jeho nedílnou součástí. Terénní (etnografický) výzkum je nástrojem hlubších kulturních poznatků a z tohoto faktu vychází legitimita jeho pozice klíčového znaku antropologie/etnologie. Kvalitativní terénní výzkum přitom zahrnuje řadu teoretických, epistemologických, metodologických a metodických linií, přístupů a pozic. O jeho reflexi, včetně metod kvalitativního sběru dat a jejich epistemologického pozadí, se pokouší tento sborník.

Knecht, P., Matthes, E., Schütze, S., & Aamotsbakken, B. (Eds.). (2014). *Methodologie und Methoden der Schulbuch- und Lehrmittelforschung/Methodology and Methods of Research on Textbooks and Educational Media*. Bad Heilbrunn: Klinkhardt.

Kniha poskytuje vyčerpávající přehled o metodách, které jsou aktuálně využívány ve výzkumu učebnic a dalších didaktických médií. Těžiště jednotlivých kapitol spočívá především v ujasňování obecnějších teoretických a metodologických otázek výzkumu učebnic, ale nechybí ani kapitoly podrobněji popisující metodiky již realizovaných výzkumů. Autoři se zabývají metodologií a metodami výzkumu učebnic z pohledu různých vědních disciplín (např. pedagogiky, obecné didaktiky a oborových didaktik, sociálních věd, lingvistiky aj.). V knize jsou představeny hermeneutické, ideologicko-kritické, diskursivní a obsahově orientované přístupy ke zkoumání učebnic. Obsaženy jsou i praktické příklady sběru a analýzy souvisejících výzkumných dat (využití vybraných statistických metod, tvorba přehledových studií, zpracování dat z dotazníků, skupinových diskusí, pozorování výuky, posuzovacích archů a dalších).

Bartoňová, M. (2014). *Inkluzivní didaktika v základní škole se zřetelem na edukaci žáků s lehkým mentálním postižením*. Brno: Masarykova univerzita.

Vzdělávání jedinců s postižením je jedním z důležitých témat. Je třeba říci, že stále více odborníků u nás i v zahraničí je přesvědčeno, že žáci s postižením potřebují stupňovitý systém pedagogické podpory. Hlavním tématem monografie je provedení komplexní analýzy problematiky edukace žáků s potížemi v učení – žáků s lehkým mentálním postižením v rámci inkluzivního vzdělávání. V teoretických kapitolách monografie jsou prezentovány základní východiska zkoumaného problému, souvisejí s vymezením filozofických, metodologických, axiologických, normativních a historio-graphických východisek s akcentem na inkluzi žáků s postižením, úžeji s lehkým mentálním postižením. Cílem výzkumného šetření bylo analyzovat faktory ovlivňující inkluzivní vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením ve školách hlavního

vzdělávacího proudu. Jednalo se o specifikaci podpůrných opatření využívaných v inkluzivní třídě, sledování indikátorů efektivity inkluzivního vzdělávání žáků s LMP.

Filová, H., et al. (2013). *Příručka pro fakultní cvičné učitele aneb Jak vést pedagogické praxe studentů učitelství 1. stupně základní školy*. Brno: Masarykova univerzita.

Publikace je koncipována jako manuál pro fakultní cvičné učitele při vedení studentů oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na pedagogických praxích. Její obsah odráží aktuální požadavky na praktickou přípravu studentů, které vyplývají ze stávajícího vzdělávacího programu oboru v kontextu jeho teoretické struktury, integruje obsah a cíle teoretických předmětů a jednotlivých praxí. Jsou v ní vymezeny konkrétní požadavky PdF MU v Brně na cvičné učitele při vedení pedagogických praxí v jednotlivých etapách pregraduální přípravy, ale i nezbytná teorie, z které studenti na ve studiu na fakultě při praxích vycházejí, aby mohli smysluplně rozvíjet své profesionální kompetence. Důležitou součástí příručky je komplexní přehled jednotlivých forem praxí s jejich specifickým zaměřením včetně doporučených způsobů hodnocení studentů a jejich výkonů. Poslední část práce tvoří stručný „slovníček pojmů“, které se v poslední době staly terminologicky významnými v učitelském diskursu.

Janíková, V., Hanušová, S., Grenarová, R., & Kyloušková, H. (2013). *Výuka cizích jazyků v inkluzivní třídě*. Brno: Masarykova univerzita.

Výzkumný tým složený z odborníků kateder anglického, německého, francouzského a ruského jazyka Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně se zaměřil na výuku cizích jazyků u žáků v inkluzivní třídě. Teoretická část knihy pojednává o současném pojetí výuky cizích jazyků na rovině oborově didaktické a o problematice inkluzivního vzdělávání z perspektivy speciální pedagogiky, která poukázala na styčné plochy obou oblastí. Empirická část knihy shrnuje hlavní závěry výzkumů uskutečněných během sedmileté činnosti týmu, které byly realizovány ve spolupráci s učiteli základních škol a nižších tříd víceletých gymnázií Jihomoravského kraje. Výzkumy se zaměřily na rozvíjení cizojazyčné komunikační kompetence, využívání alternativních výukových metod, podporu strategií učení, učební materiály a hodnocení ve výuce cizího jazyka a v návaznosti na jednotlivá témata výzkumného záměru se zabývaly také otázkami výuky cizích jazyků u nadaných a mimořádně pokročilých žáků a žáků se sociálním znevýhodněním.

KNIHY, KE KTERÝM NEMÁME K DISPOZICI ANOTACI:

- NOVINKA: Uhlířová, J. (2013). *Hledání cesty profesionalizace učitelů primární školy v letech 1948-1989*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta.
- Kolář, M. (2013). *Výcvik odborníků v léčbě šikany*. Praha: Pražská vysoká škola psychosociálních studií.

Redakční poznámka: Informace o konferencích jsou uveřejňovány opakovaně, a to až do doby jejich konání. Informace o jednotlivých číslech časopisů jsou opakovány do doby, než je zveřejněno nové číslo. Informace o nových výzkumně anebo metodologicky zaměřených knihách jsou uveřejňovány opakovaně vždy ve dvou po sobě následujících číslech. Anotace publikací jsou v některých případech převzaty z podkladů dostupných na www stránkách jednotlivých vydavatelů a nemusí vždy vyjadřovat stanovisko redakce.

VÝZVA PRO AUTORY ANGLICKÉ MONOTEMATICKÉ ČÍSLO PEDAGOGIKY V ROCE 2015

Dítě ve vzdělávání

Monotematické číslo bude věnováno ústřednímu cíli i aktéru vzdělávání – dítěti. Vycházíme z představy vzdělávání orientovaného na dítě a nabízíme prostor k prezentování různých pohledů na dominantní úkoly i problémy současnosti i hledání odpovědí na otázky, které si často klademe: Jakou úlohu má vzdělávání v době moderních technologií, v čem škola a vzdělávání dítěti nadále přispívá, jaký smysl pro dítě má? Jakou proměnou ve vztahu k dítěti vzdělávání prošlo? Jak je dítě pojímáno ve vztahu ke kurikulu – je individualitou, která se k obsahům vzdělávání vyslovuje, spolupodílí se na nich či je dokonce tvoří? Jaké socializační náboje dnešní vzdělávání dětem dává? Jak dítě ve škole žije?

Předmětem příspěvků mohou být teoretické a historické studie, ale i studie přehledové a metodologické. Těžiště příspěvků očekáváme ve vlastních výzkumných studiích, sledujících postavení dítěte – žáka ve vzdělávání, přínosy vzdělávání pro dítě (včetně tzv. měkkých dovedností), případně nabízejících pohledy na možné změny v chápání perspektiv žáků ve vzdělávání ve smyslu povzbuzení či hledání žákovské kultury co by nositele budoucích společenských hodnot.

Příklady témat, které by mohly postihnout zaměření čísla na dítě ve vzdělávání:

- souboj paradigmat pojetí žáka ve vzdělání, tradiční vs. alternativní modely vzdělávání a dítě, kvalita života dětí ve škole (z pohledu dětí);
- žákovská perspektiva – já ve vzdělávání, výuka orientovaná na dítě, proměny žákovské populace, specifické skupiny žákovské populace;
- výzkumy chování a učení ve škole, metodologické aspekty výzkumných prací s ohledem na věková specifika.

Garanty čísla jsou: prof. PhDr. Zdeněk Helus, DrSc. a PhDr. PaedDr. Anna Kucharská, Ph.D.

Časový plán přípravy monotematického čísla:

Do 31. 1. 2015 zasílejte abstrakty v angličtině v rozsahu cca 2 stran (3600 znaků) na adresu: pedagogika@pedf.cuni.cz s poznámkou „Monothematic issue – English“. V abstraktu, prosím, uveďte: autora (autory) a název příspěvku, jeho typ – teoretická, historická, přehledová, metodologická, výzkumná studie; předpokládaný rozsah, cíl a obsah příspěvku.

Do 28. 2. 2015 budou abstrakty posouzeny garanty čísla a autoři obdrží vyrozumění o dalším postupu.

Do 30. 4. 2015 budou odevzdávány studie vycházející z akceptovaných abstraktů. Následně studie projdou standardním recenzním řízením a autoři budou informováni a požádáni o případné úpravy textů do 30. 6. 2015. V případě závažných nedostatků jazykových může být též autorům text vrácen s výzvou k jejich odstranění.

VÝZVA PRO AUTORY MONOTEMATICKÉ ČÍSLO PEDAGOGIKY V ROCE 2015

Digitální technologie ve vzdělávání: současný stav, problémy a trendy

S digitálními technologiemi jsou v oblasti vzdělávání stále ještě spojována velká očekávání, ale po počátečním téměř neomezeném entusiasmu se už objevila první zklamání a seriózní kritické výzkumy.

Cílem tohoto monotematického čísla je nabídnout široké rozpětí témat souvisejících s aplikacemi digitálních technologií v učení, v práci učitelů i obecně ve vzdělávání moderní společnosti z různých pohledů a v různých kontextech. Rádi bychom zprostředkovali nejnovější pedagogické a psychologické poznatky o dopadu technologií na utváření kognitivních procesů žáků a poukázali na metodické, didaktické a organizační aspekty vzdělávání s pomocí informačních technologií.

Příklady témat, která postihují z teoretického, výzkumného či praktického pohledu problematiku digitálních technologií ve vzdělávání:

- Role a význam digitálních technologií ve vzdělávání a učení od útlého dětství.
- Změna role učitele při zapojení digitálních technologií do výuky.
- Digitální technologie a tvořivost. Rozvoj tvořivosti žáků a jejich estetického cítění prostřednictvím digitálních technologií.
- Bezpečnost, ztráta soukromí, anonymita, agresivní chování, šikana a další rizika používání technologií pro dětské uživatele.
- Digitální cheating: plagiátorství, podvádění, taháky, napovídání aj.
- Digitální technologie a jejich dopad na neurofyzilogické změny a chování člověka, na fyzickou kondici a zdraví mladé populace.
- Metodické otázky výuky se začleněním základů informatiky a komunikačních technologií.
- Vítány budou zejména přehledové a výzkumné studie a diskusní příspěvky, které se nebudou zaměřovat jen na pozitivní zkušenosti s digitálními technologiemi, ale i na jejich limity, rizika a ohrožení. Odmítány budou příspěvky pouze popisující omezené zkušenosti na malých vzorcích a dominantně prezentující ten či onen vzdělávací projekt bez kontextu pedagogických, pedagogicko-psychologických či sociologických souvislostí.

Garanty čísla jsou: doc. RNDr. Miroslava Černochová, CSc. a doc. RNDr. Zdeňka Lustigová, CSc.

Časový plán přípravy monotematického čísla:

Do 31. 1. 2015 zasílejte abstrakty v rozsahu cca 2 stran (3600 znaků) na adresu pedagogika@pedf.cuni.cz s poznámkou „Monočíslo“. V abstraktu, prosím, uveďte: autora (autory) a název příspěvku, jeho typ – teoretická, přehledová, metodologická, výzkumná studie; předpokládaný rozsah, cíl a obsah příspěvku.

Do 28. 2. 2015 budou abstrakty posouzeny garanty čísla a autoři obdrží vyrozumění o dalším postupu.

Do 30. 4. 2015 budou odevzdávány studie vycházející z akceptovaných abstraktů. Následně studie projdou standardním recenzním řízením a autoři budou informováni a požádáni o případné úpravy textů do 30. 6. 2015.

VÝZVA PRO AUTORY LIFELONG LEARNING 2/2015

Psychologické fenomény ve vzdělávání

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

redakce časopisu si Vás dovoluje informovat o tom, že 2. číslo časopisu v roce 2015 připravujeme jako monotematické. Rádi bychom se v tomto čísle zaměřili na psychologické aspekty, které mohou hrát roli ve vzdělávání – na ty, které vzdělávacímu procesu v jeho jednotlivých stupních a formách pomáhají, ale i na ty, které mohou přinášet komplikace. Příspěvky se mohou věnovat např. nejrůznějším sociálně-psychologickým jevům, vývojovým nebo i osobnostním zvláštostem, žákům a studentům se specifickými potřebami. Zajímají nás i příspěvky zaměřené na učitele a lektory z psychologického pohledu. Přivítáme však i další témata z oblasti psychologie.

Budeme rádi zejména za empirické studie s adekvátní metodologií. Své místo ale naleznou i teoretické či přehledové studie. Informovat lze rovněž o plánovaných či proběhlých akcích (konference, workshopy, projektové aktivity aj.) a uvítáme i recenze knih s relevantní tematikou.

Pokud se rozhodnete do tohoto čísla časopisu přispět, informujte o tom, prosím, co nejdříve redakci zasláním krátkého abstraktu (e-mailem: lucie.foltova@mendelu.cz). Kompletní texty zpracované dle pokynů pro autory (dostupné na stránkách časopisu: <http://icv.mendelu.cz/cz/lifelonglearning>) pak budeme očekávat do **31. 3. 2015** na e-mailové adrese: lucie.foltova@mendelu.cz nebo lifelonglearning@mendelu.cz.

Konečná publikace textů bude závislá na výsledcích recenzního řízení a rozhodnutí redakční rady. Číslo vyjde v září roku 2015.

Časopis je indexován v databázi EBSCO a je zařazen na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice. Aktuálně je hodnocen pro zařazení do databáze ERIH Plus. Na Vaše příspěvky se těší redaktorka časopisu a editorka připravovaného čísla Mgr. et Mgr. Lucie Foltová.

Redakční poznámka: Bulletin ČAPV je dvouměsíčník, vychází vždy v sudých měsících. Informace o zajímavých konferencích a nových publikacích zasílejte na knecht@ped.muni.cz.